

RAPORT DE ACTIVITATE AL MUZEULUI JUDEȚEAN DE ISTORIE ȘI ARTA DIN ZALĂU PE ANUL 1984

Activitatea desfășurată de oamenii muncii de la muzeu și de Oficiul Județean pentru Patrimoniul Cultural Național, a urmărit în anul 1984 realizarea la cote cât mai înalte a tuturor sarcinilor ce le-au revenit potrivit specificului activității acestei instituții, depunând o muncă susținută pentru îndeplinirea indicatorilor de plan stabiliți prin Dispoziția nr. 150 din 19 martie 1984, a Consiliului Culturii.

Îndeplinind cerințele funcției de cercetare, constituire (îmbogățire) a patrimoniului, muzeografii au continuat cercetarea domeniilor specifice potrivit cerințelor stabilite pentru acest an.

Secția de istorie veche a continuat cercetările începute în anii anteriori. Lakó Éva a continuat cercetarea așezării din epoca bronzului de la Crasna. A fost efectuat un sondaj de verificare a valului de la cetatea de pământ hallstattiană de la Bozna, cercetările fiind începute de Lakó Éva și continuate de Dan Tamba. Pentru cercetarea perioadei epocii străvechi, Lakó Éva a efectuat periegeze arheologice în hotarele localităților Ortelec, Crasna, Pericei și Bozna.

Dan Tamba a efectuat periegeze la Sîncraiu Silvaniei și Dobrin, iar în scopul stringerii materialului pentru realizarea temei de cercetare privind drumul roman pe traseul Napoca—Porolissum a efectuat periegeze în zona Românași—Romita—Brusturi stabilind traseul drumului roman pe acest tronson.

Romanizarea populației dacilor liberi și continuitatea elementului autohton în perioada formării poporului român a fost studiată prin săpăturile arheologice efectuate în așezările de la Panic și Sîncraiu Silvaniei de Alexandru V. Matei, cercetări la care a participat și Dan Tamba.

În cadrul cercetării obiectivului arheologic principal al județului Sălaj — complexul arheologic daco-roman Porolissum — muzeul județean, prin specialiștii săi Ștefan Bajusz, Dan Tamba și Alexandru V. Matei, a efectuat săpături la amfiteatrul orașului și pe platoul dealului Măgura Moigradului — Porolissum-ul dacic.

În campania din acest an, Ștefan Bajusz a condus lucrările arheologice care au decopertat în întregime latura de sud-est a amfiteatrului.

Cercetările arheologice efectuate pe platoul Măgurii Moigradului de către Alexandru V. Matei și Dan Tamba au stabilit existența așezării dacice contemporane cu necropola identificată aici în 1959.

În cadrul secției de istorie medie Elena Musca a continuat cercetarea privind evoluția localităților sălăjene în evul mediu. Pornind de la informațiile documentare, a efectuat periegeze în hotarul satului Brebi, pentru identificarea „Mănăstirii din Meseș”.

Ioan Musca, muzeograf principal la secția de istorie modernă, a efectuat cercetări în arhivele din Zalău, Cluj, Brașov, adunând un bogat material inedit referitor la asociațiile culturale sălăjene de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

În domeniul istoriei contemporane, Cornel Grad a continuat documentarea pentru tema de cercetare eșalonată pe 3 ani, intitulată „Viața social-politică sălăjeană în perioada interbelică” preocupându-se în special de perioada premergătoare izbucnirii celui de-al doilea război mondial.

În cadrul secției etnografie, Ioan Goia a continuat cercetarea privitoare la instalațiile tehnice tradiționale din județul Sălaj și a completat în satul Coșeu 6 caiete-chestionar conform obligațiilor de colaborare cu colectivul de cercetare al Atlasului Etnografic al României.

În cadrul aceleiași secții, Horia Ciovîrnache a continuat cercetările la tema „Obiceiuri de iarnă în Sălaj”, transcriind înregistrările efectuate pe teren în localitățile Aluniș, Inău, Năpradea, Cheud, Buciumi, Singorgiu de Meseș, în vederea realizării fonotecii secției.

Ana Cînda, specialistă în carte veche a Oficiului Județean pentru Patrimoniul Cultural Național, a continuat cercetarea cărții vechi, românești și străine, din județ, acordând în acest an o atenție deosebită însemnărilor manuscrise de pe cărțile vechi din Sălaj.

În domeniul științelor naturii, Raus Doina a continuat cercetarea florei și faunei pădurii Lapiș, efectuând investigații de teren în acest scop.

Ștefan Bajusz a continuat cercetarea pieselor de artă decorativă aparținând unităților de cult din județul Sălaj, întocmind un repertoriu al pieselor de cositor.

La secția de artă plastică, în cadrul temei de cercetare „Pictori, sculptori și graficieni în colecțiile particulare din județul Sălaj”, Maria Badiu a continuat verificarea declarațiilor de la particulari, întocmind fișe științifice necesare finalizării temei.

Valorificând rezultatele cercetărilor menționate, muzeografii au întocmit lucrări științifice, susținute la sesiunea muzeului nostru sau la alte sesiuni, organizate în țară și străinătate, parte din lucrări fiind predate spre publicare anuarului instituției noastre, Acta Musei Porolissensis. Astfel, Bajusz Ștefan a participat la sesiunile de comunicări de la Alba Iulia, Sarmizegetusa și Zalău cu comunicările „Amfiteatrul de la Porolissum”, „Cercetările arheologice la amfiteatrul de la Porolissum în anul 1983” și „Obiecte de cositor în Sălaj. Forme, ateliere, meșteri, proprietari”, predând spre publicare în Acta MP „Piese de cositor în Sălaj (partea a doua)”.

Alexandru V. Matei a participat la sesiunile științifice de la Băile Herculane, la sesiunea anuală de rapoarte arheologice de la Alba Iulia

și la sesiunea muzeului nostru cu lucrările: „*Ceramica cenușie ștampilată din așezările dacilor liberi de la vest de limes-ul roman de pe Meseș*“, „*Rezultatele săpăturilor din orașul roman Porolissum*“ și „*Măgura Moigradului — Porolissum-ul dacic*“. A mai participat la cel de-al VIII-lea colocviu internațional privind bronzurile romane, organizat la Stara Zagora, Bulgaria, cu comunicarea „*Bronzuri figurative romane de la Porolissum*“ și a trimis spre publicare în Anglia, la Oxford, lucrarea „*Vasul decorat cu șerpi descoperit la Porolissum*“.

Elena Musca a întocmit pentru sesiunea muzeului lucrarea „*Localitățile comitatului Solnocul de Mijloc între sec. XIII—XVIII*“ predind spre publicare lucrarea „*Localitățile sălăjene în sec. al XIV-lea*“.

Lakó Eva a redactat lucrarea „*Asociațiile Kalandos din orașul Zaláu (sec. XVII—XIX)*“ în colaborare cu E. Wagner.

Ioan Musca a redactat lucrarea referitoare la asociația „*Reuniunea Femeilor Române Sălăjene*“, predind pentru revista muzeului lucrarea mai veche „*Metode și procedee tradiționale de pescuit pe cursul sălăjean al Someșului (partea a doua)*“.

Cornel Grad a valorificat cercetările efectuate redactând lucrările „*Personalități ale vieții cultural-naționale sălăjene (1848—1948)*“, „*Acțiuni teroriste și de spionaj horthyste la granița de vest a României (1939—1940)*“, „*Starea de spirit a armatei române în timpul evacuării teritoriului național vremelnice cedat prin Dictatul de la Viena, reliefată în declarațiile scrise ale unor comandanți de unități (1—14 septembrie 1940)*“.

Ioan Goia a susținut la sesiunea din Zaláu comunicările „*Despre două variante ale păstoritului agricol-local*“ și, în colaborare cu dr. Paul Petrescu, „*Un monument semnificativ pe plan european — șura pe tâlpi*“.

Horia Ciovrnache a elaborat următoarele comunicări: „*Caracterul unitar și specific al spiritualității populare românești din nord-vestul țării (interferențe Oaș—Sălaj)*“, „*Șapte colinde laice inedite de pe Valea Someșului*“, „*Caracterul unitar și specific al spiritualității populare românești din Nord-vestul țării. Interferențe Bihor—Sălaj*“, „*Elemente de mitologie românească în colindele din Sălaj*“, comunicări prezentate la sesiunile de la Negrești, Dej, Oradea și Zaláu.

Ana Cînda a redactat lucrarea „*Mărturii documentare manuscrise de pe vechile tipărituri românești descoperite în Sălaj*“.

Doina Raus a întocmit lucrarea „*Studiul arboretului și al faunei cinegetice din pădurea Lapiș*“ susținută la sesiunea de comunicări a muzeului.

Zebacinschi Corneliu a participat la sesiunile de la Galați și Zaláu cu comunicările „*Metode și modele pentru mobilier multifuncțional pentru depozitele de carti*“ și, în colaborare cu Ioan Ciocian, „*Aspecte privind tradiția construcțiilor de lemn în satul Chieșd, jud. Sălaj*“.

Maria Badiu a definitivat lucrarea „*Colecția Ioan Sima — contribuție majoră la îmbogățirea patrimoniului artistic sălăjean*“, predată spre publicare în revista muzeului.

Ana Pop a prezentat la sesiunea muzeului nostru și la Oradea lucrările „*Restaurarea și conservarea unor statuete din bronz reprezentând zeități romane descoperite la Porolissum*” și „*Restaurarea și conservarea unei statuete din bronz reprezentând pe Apis, descoperită la Porolissum*”.

Activitatea de cercetare a patrimoniului desfășurată în acest an a avut drept rezultat dezvoltarea colecțiilor.

În acest an au fost continuate lucrările de conservare a monumentelor arheologice din *municipium*-ul roman Porolissum, terminându-se lucrările de refacere a parterului porții principale a castrului mare de pe Pomet. De asemenea, au fost finalizate lucrările de strămutare a casei-monument din satul Cizer, construcție de sfârșit de secol optsprezece, relativ bine păstrată, dar plasată într-o zonă inundabilă.

În cadrul laboratorului de restaurare au fost conservate și restaurate un număr de 537 de piese, marea lor majoritate urmînd să fie expuse în sălile muzeului.

Specialiștii Oficiului Județean pentru Patrimoniul Cultural Național au întreprins în anul 1984 o vastă acțiune de reverificare și reevaluare a bunurilor de patrimoniu declarate la oficiu potrivit legii 63/1974. Tot în acest an au fost realizate cîteva variante de reorganizare a secției de istorie în spațiul actual, realizîndu-se planurile grafice ale secțiilor de istorie veche, istorie medie, istorie modernă și contemporană.

Printr-o bună organizare a muncii și coordonare a activității, muzeul a fost vizitat în anul 1984 de un număr de 36 270 vizitatori, din țară și străinătate. La capitolul evidența patrimoniului, colectivul de muzeografi a reușit să întocmească 6 350 fișe, față de 5 500 cite erau prevăzute.

Îndeplinind cerințele funcției educative a muzeului — munca cu publicul — prin cele 151 de acțiuni științifice și cultural-educative organizate în județ și la sediu de către muzeografi în anul 1984, putem spune că muzeul și-a adus o reală contribuție la educația patriotică și estetică a oamenilor muncii din municipiul și din județul nostru. Au fost organizate 12 expoziții temporare pe teme de artă și istorie, 12 seri muzeale, 90 de conferințe individuale sau în brigadă și 38 alte acțiuni, însumînd un număr de 29 518 participanți. În cadrul muzeului funcționează un cerc de „prietenii ai muzeului” care s-au specializat pentru munca în laboratorul de restaurare.

Și în anul 1984 muzeul a organizat sesiunea „*Istorie și civilizație în nord-vestul României*” unde, în cadrul celor 6 secțiuni, au fost prezentate un număr de peste 60 de comunicări științifice. Aceste comunicări și alte materiale referitoare la istoria județului Sălaj au fost incluse în sumarul anuarului muzeului nostru pe anul 1985.

Depunînd o activitate susținută, oamenii muncii de la Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău au îndeplinit indicatorii de plan pre-

văzuți pentru anul 1984, depășindu-i chiar, indiciu al unei eficiențe sporite în abordarea sarcinilor specific muzeale și garanție a unui salt calitativ viitor.

ALEXANDRU V. MATEI

REPORT ON THE ACTIVITY OF THE MUZEUL DE ISTORIE ȘI ARTĂ OF ZALĂU IN THE YEAR 1984

(Summary)

The paper deals with the activity of the Muzeul de Istorie și Artă of Zalău (The Museum for History and Art) Sălaj district in the year 1984. It consists of the following aspects:

- archaeological researches at the sites of Crasna (Bronze Age), Bozna (Iron Age), Moigrad (Dacian fort and site), Moigrad (Roman town and fort).
- conservation and restoration works at Moigrad (Porolissum)
- scientific and publishing activities